

HAFTANIN

SANAT OLAYLARI

Dinmiyen

sızı: Jüri sorunu

DEVLET RESİM ve HEYKEL SERGİLERİNDE JÜRİ SORUNU BİR TÜRLÜ ÇÖZÜMLENEMEMİŞTİR.

DEVLET Resim ve Heykel Sergisine eser seçimi yıllardan beri sanatçılarımız arasında acısını duyuran bir konu olarak devam etmektedir.

Gerçi jüri sorunu her ülkede vardır. Ve sanat dallarında jüri kararları ile yapılan seçimler her zaman yakınma konusu olmakta ve seret eleştirmelerden kendisini kurtaramamaktadır.

Fakat, bizde Devlet Resim ve Heykel Sergilerinde jürilerin yıllardan beri kendi aralarında kurdukları bir kıymetlendirme dengesi, geçen yılki hiç unutulamayacak olumsuz sonucu doğurmuştur.

Bir kere bizde jürilerin, kendilerine başkanlık eden siyasi otoritelerin ve yöneticilerin etkisi altında kaldıkları bir gerçektir. Eğer bu siyasi kişi veya yöneticilerin belirli anlayışı, belirli sanat görüşü varsa, jüri kararları, bu var olan şeylere doğru bir eğilim göstermektedir. Hemen bütün sanatçılar bu konuda birleşmektedirler.

İkincisi, siyasi otorite veya yöneticinin; kendi sanat eğilimine uygun kişilerin jüriye seçimini sağladığı söylentisinin de önü alınmamaktadır. Yıllarca siyasi otoritelerin veya yöneticilerin sanat anlayışları paralelinde jürilerin kurulması bu söylentileri çoğu zaman haklı çıkarmaktadır. Yakın bir geçmişte birincilik ve ikincilik derecelerinin jüri üyeleri arasında paylaşılması büyük tepkilere yol açtıktan sonra «bu dereceler jüri üyelerine» verilemez hükmü sergi yönetmeliğine konulabilmiştir.

Aynı eğilimde sanatçıların jüriye seçilmesinin en büyük sakıncalarından biri de (Ekol) tutma sorunudur. Kendi sanat anlayışı çizgisini izlemeyen bir sanatçının eseri Devlet Resim ve Heykel sergisine alınmamaktadır. Sanatçının kendi (ekol) anlayışı içinde ne kadar ileri, ne kadar üstün, ne kadar kaliteli olursa olsun, jüri üyelerinin sanat anlayışının paralelinde olmadıkları için sergi dışında bırakılmışlardır. Sanatçılarımız bunun en acı şamarını geçen yılki Devlet Resim ve Heykel Sergisinde yaşadıkları için bu yıl jüride (istisna re) kalmış, gizli oy kabul edilmiştir. Fakat aynı eğilimde olan jüri üyelerinin yine eser seçiminde kendi sanat anlayışlarını izlemeyen eserleri sergi dışında bırakılmasının önüne geçilememiştir.

Zaman zaman dıştan yapılan eleştirilerle, baskılarla da olumlu sonuçlara ulaşılamamıştır. Bu sefer hoşgörülük sınırlarını genişleten jüri Devlet Resim ve Heykel sergisinde...

Resimde birincilik, bu yıl Reşat Atalık'a verildi

İkinci ödülü kazanan sanatçı: Fethi Kayaalp

28. Devlet Resim ve Heykel Sergisi önceki gün (3 Mayıs 1967 Çarşamba) açıldı. Bu yılki sergide de jüri üyeleri birinci ödülü Reşat Atalık'a ikinci resim ödülünü de Fethi Kayaalp'e vermiştir.

Önceki gün Güzel Sanatlar Galerisinde Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından açılan sergi de 168 ressamın 168 eseri 27 Heykeltraşımızın da 33 heykeli bulundu. Bu yıl ilgililer yer darlığı sebebiyle sergiye az eser almıştı.

Bu yılki sergiye 344 ressam 710 tablo ile, 50 heykeltraş da 73 eseri ile katılmak istemişlerdi.

Kültür Müsteşarı Ötügen'in başkanlığında Şeref Akdik, Vecihi Bereketoğlu, Nurullah Berk, Hüseyin Gezer, Cemal Follu ve Eşref Üren'den kurulu Devlet Resim ve Heykel Sergisi jürisi ressamların 168 tablosunu ve 27 heykeltraşın da 33 eserini sergiye seçmişlerdir. Kısa bir görüş konuşması yapan Cumhurbaşkanı Sunay «Baki müziginin ilk dinleyen insan zevkini almaz. Ancak zamanla bunun zevkini anlar bu resimler de öyle» demiştir.

Daha sonra uzun bir konuşma yapan Kültür Müsteşarı Adnan Ötügen dereceleri açıklamış. Buna göre birinci ödülü (Mühim olan hangisi, iç mi? dış mı?) eseri ile Reşat Atalık, ikinci ödülü (Kömür Arabaları) adlı eseri ile Fethi Kayaalp kazanmışlardır.

Devlet Resim ve heykel sergilerini hazırlayan öncü davranışlar

Cumhuriyetin ilânından bu yana bir çok kuruluşlar devlet resim ve heykel sergilerinin açılmasına öncülük etmişlerdir. Devlet Resim ve Heykel sergileri daha gerçekleşmeden Güzel Sanatlar Birliği, Müstakil ressamlar ve heykeltraşlar birliği, (D) grubu sanatçıları, hiç bir birliğe bağlı olmayan sanatçılar çeşitli sergileri ile bir sanatçı çevresinin doğmasına önyak olmuşlardır.

Sanat birliklerinin açtıkları sergiler dışında sanatçılar aralarında birleşerek eserlerini (1937 — 1938) «Birleşik Resim Sergileri» adı altında sergilemişlerdir.

Cumhuriyet Halk Partisinin (1938 — 1943) düzenlediği yurt gezisi sergileri Devlet Resim ve Heykel sergilerini hazırlayan öncü sanat davranışları oldu. Birinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi 1 Kasım 1939 da açılmıştır. Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in bir konuşmasından sonra Başbakan Dr. Refik Saydam tarafından açıldı. Her yıl aralıksız olarak açılan bu sergiler «sanatımızın durumunu topluca göstermeyi sağlayan, yeni kuşaklara eğitici ve öğretici örnekler veren» bir büyük sanat demeti halinde idi.

Önceleri Cumhuriyet Bayramlarında açılan bu sergiler daha sonra 22 Nisan'da açılmaya başlamıştır.

Bazı yıllar yurdun çeşitli yerlerinde görülen bu sergiler bir defa da Bağdat'ta açılmıştır. 1939 dan bu yana devam eden bu güzel gelenek bazı yıllar çeşitli sebeplerden dolayı kesintiye uğramıştır.

BİRİNCİLİĞİ KAZANAN ESER

Yukarıda bu yıl birincilik verilen eseri görüyorsunuz. Reşat Atalık'ın «Mühim olan hangisi, iç mi, dış mı?» adındaki bir resmi bu. Atalık, bundan evvelki Devlet Resim Sergilerinden birinde de 2. ik almıştı.

Resim ve Heykel sergilerine pek çok amatör sanatçının katılmasına sebep olmuşlar ve sergilerin niteliğini düşürmüşlerdir. Bu olumsuzluklardan kurtulmanın yolları aranmamıştır. Aranmalıdır.

Çıkar yollardan biri olarak jüri yolunu bırakıp (tek seçici) yolunu seçmek gerekli gibi görülmektedir.

Batının pek çok ülkelerinde bu yol denenmiş, olumlu sonuçlar alınmıştır. Devlet Resim ve Heykel sergilerine eser seçimi ni itiraz kabul etmez sanat otoritelerinden birine yaptırma; birinci, ikinci, üçüncülüğü kazanan eserleri de bu otoriteye seçtirmek her halde şimdilik en çıkar yoldur. Bir futbol maçı için yabancı hakemlere başvurma; ya da futbol kulüpleri için dışarıdan çalıştırıcı getirmede sarfedilen dövizler, Türk sanatının en çalışkan ve en verimli bir kolu olan resim ve heykel sanatı için esirgenemez.

Çünkü bu konu her yıl daha da acısı artan bir konu olmuştur.

Tek seçici ile açılan bir sergi de olumlu sonuç vermiştir. Bundan iki, üç yıl önce Avrupa'nın en önemli dört merkezini dolaşan (Çağdaş Türk Sanatı) sergisinin eserleri bir (tek seçici) tarafından seçilmiştir.

Bu sergi için Paris'ten getirilen Lassiagne, eserleri seçmiş ve seçilen bu eserlerden meydana getirilen sergi Brüksel, Paris, Berlin ve Viyana'da yüzölçümü güldüren bir başarı kazanmıştır.

K A Ş I F 10 metre yüksekliğinde ve 10 ton ağırlığındaki bu çelik heykelin ismi «Kasif» tir. 67 Kanada Fuarına atılan bu heykel, Kanadalı Heykeltçi YVES TRUDEAU tarafından yapılmıştır. Feza çağı stilinde çalışan Heykeltçi TRUDEAU ve modern heykelt.

Bildirildiğine göre Reşat Atalık bundan evvelki Devlet Resim ve heykel sergilerinden birinde de ikincilik ödülü kazanmıştır.

Sergi, sergici, resim pazarı

SERGİLER

ve genç amatörlerin eserleri

HALKEVLERİ Genel Merkezinde ilginç bir sergi açıldı. Bu serginin sanatçısı İbrahim Safi'nin tuval ve palet önünde yarım asra yakın bir ömür tükettiği anlaşılıyor. Fakat burada düzenlenen şey sergi demek hem sanatçısı İsmail Safi'ye, hem de resim sanatına saygısızlık olur.

Bu, resim sergisinden çok, bir resim pazarına; yani resim satmak için kurulmuş bir pazara benziyor. Halk-evleri Genel Merkezine gidenler görmüşlerdir. Burada kaç resim sergilebilir? 20 - 30 resimden fazlasını bu raya yığmak resime, resim sanatına, sergi anlayışına saygısızlık olur. Duvar kenarlarında yığılan resimleri saymazsak Sayın İbrahim Safi 180 resimle açmış bu pazarı.

Resim sergisi kavramı nedir? İşte burada duvarlara üst üste yığılmış resimler bu kavramın dışındadır. Bu küçük salonun duvarlarına asılmış resimlerin aralığı ya bir kaç santim, ya bir kaç milimetre kadar. Askerler gibi duvarlara anlayışının her devrinin resimlerini yığmak, sanatta her anlayışının her aşamasının çeşitli resimlerini pazarlamak. Bu resim sergisi değil, resim satma pazarı. Aynı ayrı sanat görüşlerinin, birbirinden uzak yılların ürünlerinin iç içe geçip bir resim yığınının sergi adı altında seyir ciye sunmak olumlu bir davranış değildir.

Halkevleri Genel Merkezinde açılan İbrahim Safi'nin resim pazarını görüntü. Çok ilginç.

GENÇLERİN SERGİSİ

Türk - Amerikan Derneğinin Güzel Sanatlar Kolu Amatör sanatçıları beşinci sergilerini açtılar.

Bu derneğin bir güzel sanatlar kolu var. Bu kol üyelerine Cumartesi ve Salı günleri Türk - Amerikan Derneğinde dörder saat resim dersi verilmektedir. Üyelerinin resim anlayışını ve kültürünü geliştirmeyi amaç edinmiş olan bu kol, üyelerini atıl ve dinlenme günlerinde «manevi» halden başka bir karşılık beklemeden, resime çalıştırmaktadır. İşte bu kol üyeleri «boş zamanlarını değerlendirme amaçlarından daha çok, istenlikle bağlı buldukları sanat alanında ciddi bir çalışma bilinci, kendilerini geliştirip daha başarılı eserler vermek inancı içinde çalışıp durmaktadırlar.

1963'de kurulan bu grup şimdikiye dek dört sergi açmış. Bu beşinci sergide 24 sanatçının 35 eseri sergileniyor. Eserleri ilk kez sergilenen sanatçılar da, gruplarının bundan önceki sergilerine katılmış sanatçılar da var bu sergide.

Sanatçıların başları amatör niteliğini almışlar. Sevim İnaltong'un Çeşmesi, Orhan Kızılkaya ve Fikri Süda'nın peyzajları bunların en güzellerinden sayılabilir.

ERBİL VE GÖLÖNÜNÜN SEVGİSİ — Güzel sanatlar Akademisinin genç ve seçkin sanatçısı Devrim Erbil ile Gündüz Gölönü 2 Mayıs 1967 salt günü Doğuşgalerisinde bir sergi açmışlardır. Resimde ilginç eserlerin bulunduğu bu sergiden bir köşe görüyorsunuz.

Hangi koşullar altında olursak olalım peşinden koştuğumuz şey mutluluktur

7 Mayıs Pazar günü başlayacak yaz program döneminde Gündüz — Sorunlarımız kuşağı içinde sizlere «Mutluluk» adlı yeni bir program sunacağız. Bu program dizisinde, kişilerin inançlarının ve direnme güçlerinin onları hangi koşullar içinde olurlarsa olsunlar mutluluğa götüreceği işlenecektir. Programlarda gerçek olaylar karşısındaki kişi tepkileri anında alınmış seslerle belirtilecek, mutlu olmanın koşullara değil kişilere ve onların görüş açlarına bağlı olduğu anlatılmaya çalışılacaktır.

10 Mayıs çarşamba günü saat 09.00'da başlayacak olan ilk programda, genel çizgileri ile, başlangıçtan buyana mutluluk kavramının geçirdiği evrim üzerinde durulacaktır. Bu genel girişten sonra sırasıyla; «dünyaya geliş», «çocukluk yılları», «okul dönemi», «ilk gençliğe geçiş», «hayata atılma», «meslek sahibi olma», «evlenme», «bir çocuğun dünyaya gelmesi» gibi kişi hayatının belli başlı dönemleri birer program konusu teşkil edecektir. Her yaşın keder ve sevinçleri, değişik düzeylerdeki kişilerin olaylar karşısındaki tepkileri ile anlatılmaya çalışılacak, yorum yapılmayacaktır.

Programı: Gulben Dinçmen hazırlamaktadır.